

Mari ansambluri în festivalul enescian (IV)

(Costin Popa – 28 septembrie 2021)

Christian Badea

(foto Andrada Pavel)

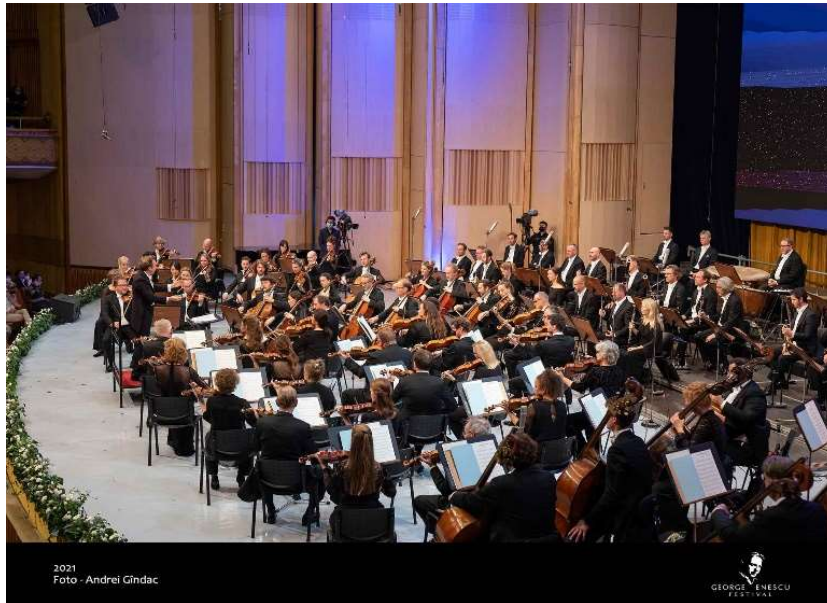
Orchestra Simfonică a Radiodifuziunii Ungare a fost pentru prima oară oaspete al marelui eveniment dedicat lui George Enescu iar rezultatele s-au arătat foarte bune. Este un ansamblu solid, sudat, încheșat, cu compartimente dotate cu instrumentiști serioși, gata oricând să preia indicații precise din partea baghetei. A fost Christian Badea cel care a ridicat-o în a doua seară, mai întâi pentru „Vox Maris” op.31 de Enescu, un poem programatic îndelung definitivat (22 de ani) de compozitor, special spre a șlefui în mod expresiv narațiunea. Este ceea ce dirijorul a înțeles și a inoculat instrumentiștilor transcrierea succesiunii infinite de staze ale mării, ce-și ia tributul de viață în timpul învolburărilor. Tenorul Cosmin Ifrim, cu note din registrul superior al glasului ce diminuează ușor omogenitatea întregului, a însoțit orchestra alături de coriștii Filarmonicii George Enescu (dirijor Iosif Ion Prunner), performeri atât în vaietele tragice cât și în unduirile vocalizate spre redarea calmului absolut ce urmează furtunii.

Austriacul cu ascendențe iraniene Kian Soltani, aflat pentru prima oară la București, a fost solistul Concertului în la minor pentru violoncel și orchestră op.129 de Schumann. A expus un ton cald, frumos, cantabil, cu sunet delicat și moliciuni în colorizarea frazelor. Există în cântul său o poezie care emoționează. Agilitățile au fost prezente, iar colaborarea cu orchestra, exemplară. Ca bis, Soltani a oferit o compoziție proprie, de inspirație persană.

Vârful concertului dirijat de Christian Badea era firesc să fie Suita „Mandarinul miraculos” de Bartók, a cărei muzică izvorăște din sistemul sanguin al instrumentiștilor unguri. După debutul vijelios, dansurile senzuale pun stăpânire pe lectura lui Badea, dar și răscolesc printr-o dramaturgie neașteptată și pregnantă. Valsările, agitația corzilor grave inter punctată de ritmurile de percucie și alămuri, zugrăvesc o atmosferă tulburătoare, finalizată teribil. O interpretare memorabilă.

Programul serii s-a încheiat cu o versiune academică a Uverturii operei „Tannhäuser” de Wagner.

Orchestra Regală Concertgebouw din Amsterdam...

Orchestra Concertgebouw

(foto Andrei Gîndac)

...a închis ca și în alte dăți Festivalul George Enescu. Poate deveni o regulă pentru anii ce vin. După un prim concert dirijat de Alan Gilbert, avându-l drept colaborator pe pianistul Kirill Gerstein, în ultima seară a venit rândul mult mai galonatului Daniel Harding să ridice bagheta pentru un program fără solist. Forțele minunatului ansamblu din Țările de Jos au ieșit în evidență cu putere, impresionant, exemplar.

„Pastorale-fantaisie” de Enescu, cu primă audiție în 1899, a revenit în atenția publicului grație muncii dirijorului Gabriel Bebeșelea, transcriptor și editor al manuscrisului, după nu mai puțin de 118 ani. Și iată, acum a reintrat în circuitul marilor orchestre printr-o interpretare plină de melancolie și autenticitate.

Daniel Harding

(foto Andrei Gîndac)

Uvertura operei „Tannhäuser” de Wagner a primit de la primele atacuri moi în *legato* de clarinet, corn și fagot patina romantică a scriiturii, pe care nu a părăsit-o până la sfârșit. Apoi, pornit cu tema admirabilă expusă cu cădură de violoncele, un pilduitor crescendo a înglobat echilibrat catifeaua cordarilor în alăturările triumfal dominatoare. Aburul Venusberg-ului, ca un fel de pânză vrăjită, a învăluit totul. Efluvii romantice înaripate, expuse într-un tempo elocvent, s-au arcuit peste întreaga suflare. Greu de uitat.

Ultima piesă din program, monumentală Simfonie nr.7 în Mi major WAB 107, nu a făcut decât să valideze ceea ce demonstraseră până atunci muzicienii de la Royal Concertgebouw Orchestra. Claritatea de sunet, claritatea ansamblării partidelor orchestrale, magistrala întrepătrundere a suprafețelor sonore (Allegro moderato), omogenitatea, sunetul rotund și finețea pachetelor de coarde, puritatea „lemnului” (Adagio), semnalul prelung al cornilor, trompetele eclatante (Scherzo), subtilitatea viorilor, zguduitorul masivitate în *tutti* cu tubele wagneriene în forță, dar și moliciunea cornilor (Finale) au fost episoade de neșters relevate de Harding și puse în operă de instrumentiști.

Un concert final de înaltă clasă al unui festival de înaltă clasă.

La încheierea unui ciclu

Mihai Constantinescu

(foto Andrei Gîndac)

Bref. Mă refer la ieșirea la pensie pentru actuala limită de vârstă a mult experimentatului Mihai Constantinescu, directorul executiv al festivalului, director al Agenției de Impresariat Artistic ARTEXIM, de 30 de ani organizatoare sub acest nume a marelui eveniment enescian, timp în care actualul director a realizat 14 ediții, precum și la încheierea mandatului temporar de director artistic pe care îl deține dirijorul Vladimir Jurowski. Responsabilii vor decide succesiunile în conformitate cu legea. Cel puțin în ce privește pensionările, chiar în aceste zile în Parlament se discută modificări, care pot schimba deciziile anterior presupuse. Desigur, mă refer la directorul ARTEXIM. Deci, așteptăm. Să nu uităm nici că Festivalul Enescu s-a aflat, se află și se va afla sub Înaltul Patronaj al Președintelui României. Așa este firesc pentru cel mai mare eveniment cultural al țării, cu puternică rezonanță internațională consolidată în anii postdecembriști.

Aștern câteva gânduri pragmatice, nu o dată expuse în cronicile de la edițiile anterioare sau de la aceasta, reluate acum pentru atenția celor ce vor fi numiți sau re-investiți. Sper să le citească și să le servească drept ghid. După cum și diriguitorii se pot inspira din ele pentru alcătuirea caietelor de sarcini ale posturilor ce se vor vacanta, dacă va fi așa.

În primul rând, ca orice manifestare de înalt prestigiu cultural mondial și fiind cea mai mare prioritate culturală națională, Festivalul Enescu trebuie să capete frecvență anuală, cu alocările bugetare corespunzătoare, asigurate solid.

În aceste condiții, durata de desfășurare ar trebuie să fie de maximum trei săptămâni, cu maximum două-trei concerte zilnice și renunțarea, după modelul reușit în 2021, la cele de noapte, însă cu asigurarea completă a diversității stilistice, de la baroc la clasicism, romantism, muzica secolelor XX și XXI. Ponderea acestor tematici în cadrul programelor festivalului trebuie să țină seamă în

primul rând de preferințele specifice ale publicului românesc. Deși aceste lucruri se cunosc, studii și cercetări, sondaje de opinie, le pot fundamenta formal, eficiența economică fiind esențială în gestionarea financiară. Bineînțeles, opusurile enesciene trebuie să fie prezente în număr cât mai mare și în interpretări cât mai variate.

Opera Națională București trebuie să devină o instituție obligatoriu inclusă în locațiile festivalului, cu câteva spectacole de înaltă calitate, cu conduceri dirijorale și cântăreți de mare valoare, asigurate de artiști români, inclusiv din diaspora, ca și de străini, care să completeze golurile din distribuțiile indigene. Echilibrul între concertele de operă și spectacolele scenice trebuie să fie minuțios analizat, întrucât există titluri care nu pot fi servite numai în variantă concertantă, fără montări regizorale, doar cu proiecții sterile pe fundaluri și pereți, care nu aduc plusvaloare lecturilor. Sala Operei trebuie să redevină locul de desfășurare al spectacolelor lirice, după cum scena Ateneului poate fi folosită în continuare pentru diverse titluri, neapărat *semi-staged*.

În privința artiștilor, invitarea în recitaluri, concerte, spectacole a unor tineri care au devenit căutați de marile ansambluri, de marile teatre de operă, trebuie să continue în paralel cu programarea pe afișe a numelor faimoase, care însă să nu se afle în stadiul final de cariere. Se schimbă generațiile și organizatorii trebuie să se autoprocepe pentru a se menține la curent cu tot ce-i nou și, evident, valoros.

Sigur că desfășurarea de evenimente sub sigla Festivalului Enescu trebuie să continue și în orașele țării.

Piața (Piețele) Festivalului ar trebui să revină la atractivitatea din ultimii ani. Pandemia de coronavirus se va termina odată și odată. Oricum, în 2021, festivalul a rezistat glorios provocărilor sanitare.

Concursul Enescu va trebui să aibă o frecvență pe care o vor stabili decidenții, constituit fiind din secțiunile de Pian, Vioară, Compoziție (un mare și esențial câștig postrevoluționar), alături de reintroducerea obligatorie a celeilalte competiții tradiționale (ce datează din 1961), cea de Canto, pentru care se ezită prea mult.

O nouă sală de concerte în București? Ar fi prea frumos. Mi-e și teamă să redeschid subiectul. Mă gândesc numai la proiectul grandios de centru cultural, propus acum câțiva ani de Christian Badea...